

Aci sosi pe vremuri

Repere analitice

-NOTE DE TRADITIONALISM:-

- traditionalismul este o directie literara si culturala orientata catre valorile autohtone, catre clasicitate, prin pretuirea mostenirii culturale, a folclorului si a culturii populare, prin actualizarea fondului mereu viu al invataturilor trecutului;
- "Aci sosi pe vremuri" face parte din volumul de poezii "Pe Arges in sus" (1923), alaturi de "Florica", "Trecutul viu", "Batranii";
- cu volumele "Pe Arges in sus" (1923), "Satul meu" (1925) si "Biserica de altadata" (1926), poezia lui Ion Pillat se orienteaza pe linia unei traditii melancolizate de trecerea timpului, in care frumusetea vremurilor de odinioara devine tema de reverie; trecerea timpului, incluzand destine si oameni, ii provoaca visari melancolice.

-STRUCTURA POEZIEI:-

- poezia contine 39 de versuri (18 distihuri si trei versuri solitare, unu reluat sub forma de leitmotiv), impartite egal in doua secvente temporale, care contin doua povesti de dragoste, decalate de existenta a doua generatii;
- unirea celor doua laturi ale timpului se face prin toposul neschimbat al versurilor, "casa amintirii cu-obloane si pridvor", expresie a perpetuarii acelorasi gesturi si acte umane in spatiul memoriei, poezia fiind, cum spunea G. Calinescu, "simbolizare a uniformitatii in devenire";
- perspectiva poetica este ea insasi adaptata schimbarilor de cadru, intre un plan al prezentului si rememorarea afectiva a aceleiasi povesti de dragoste in care numai protagonistii sunt altii;
- simetria textului: distributia egala a distihurilor, cu interludii avand valoare de leitmotiv, fixeaza cele doua secvente temporale, in care se insereaza doua povesti de dragoste aproape identice; simetria rezulta din ample paralelisme, gradatii ascendente si descendente si efecte de contrapunct:
- in aceasta structura, sunt elemente spatiale stabile, "casa amintirii", "zabrelita" in nemiscare, drumul, "turnul vechi din sat";
- permutabilitatea se realizeaza prin rotirea timpului (data de complexa folosire a timpurilor verbale), prin reiterarea ritualului erotic si prin sunetul contrapunctic de clopot;
- clopotul ce suna de nunta sau de inmormantare stabileste un sistem temporal de referinta, fata de care se misca, precum intr-un carusel, evenimentele si faptele; simetria textului se construiește si prin aceasta repetabilitate a existentelor umane, insirate intr-un imens cadru ("frame"), care asigura continuitatea generatiilor; clopotul actioneaza ca un jalon temporal, ca un semn al destinelor, sunetul lui marcand inca o rotire a complicatului mecanism al vremii;
- intregul panou liric se produce prin rememorare afectiva, prin trecere in planul subiectivitatii a unui dat spatio-temporal la care, in secventa a doua, participa in mod direct, ca subiect, eul liric.

-TEME SI MOTIVE ALE POEZIEI:-

- "Aci sosi pe vremuri" e un poem pe tema elegiaca a timpului;
- Ion Pillat e un "pictor al atmosferei si al luminii" (Tudor Vianu), cautand in peisaj "arhitectura lui ascunsa", liniile profunde ale unei temporalitati ce conserva o lume patriarhala, fixata intr-o aura de eternitate;
- trecerea timpului conexeaza si celelalte motive si imagini poetice: paianjenul este un simbol ruinistic, al degradarii lumii; "zabrelirea" spatiului conserva in amintire imaginea vetusta a casei, neschimbata, ceea ce si face posibila repetarea, in alt plan temporal povestii de dragoste;
- trecerea lenta a timpului marcheaza erodarea materialitatii, degradarea, sub patina vremii, a componentelor casei; imaginea acesteia "incremeneste" totusi in amintire, metafora hornului care "nu mai trage alene din ciubuc" sugerand oprirea curgerii temporale; adverbul "mai" marcheaza tocmai hotarul dintre doua secvente ale timpului: aceea in care casa era plina de caldura si de viata si aceea in care totul s-a oprit, ca intr-o fotografie veche, patriarhala;
- poetul individualizeaza, in prima secventa, veacul ce trecuse, al nouasprezecelea, prin fapte de cultura caracteristice, prin lecturi din Lamartine, poezia "Le lac" ("Lacul"), si din Ion Heliade-Radulescu ("un tanar Eliad"), din "Sburatorul";
- secventa a doua a poeziei parcurge aceeasi ritualitate a momentelor si a gesturilor existentiale; se reia intregul ritual al sosirii iubitei, cu gesturi si momente diafane, cu implicarea directa a eului liric, cu o noua sensibilitate poetica, simbolista, "bunul Francis Jammes" si Horia Furtuna;
- poezia are o sonoritate discreta, data de ritmica studiata a versurilor si accentuata, de sunetul de clopot, reiterat in punctele cheie ale desfasurarii textului, care amplifica atmosfera de melancolie in care se inscrie intreaga poezie.

-Eseu-

"Aci sosi pe vremuri" face parte din volumul de poezii "Pe Arges in sus" (1923), alaturi de "Florica", "Trecutul viu", "Batranii". Sunt poeme pe tema elegiaca a timpului ce trece in detrimentul fiintei umane, Ion Pillat, "pictor al atmosferei si al luminii" (Tudor Vianu), cautand in peisaj "arhitectura lui ascunsa", liniile profunde ale unei temporalitati ce conserva o lume patriarhala, fixata intr-o aura de eternitate.

Poet al expresiei concentrate, al condensarii semantice duse uneori, in "Poeme intr-un vers", la o extrema, dar pregnantă lapidaritate, in "Aci sosi pe vremuri" Ion Pillat foloseste distihul, mai usor de manevrat in amplele paralelisme, gradatii ascendente si descendente si efecte de contrapunct pe care le contine poezia. Cele doua secvente temporale, trecutul si prezentul, se intalnesc si se continua intr-o paleta imagistica infuzata in intreaga structura a textului poetic, organizata intro simetrie perfecta. Poezia contine 39 de versuri (18 distihuri si trei versuri solitare, unu reluat sub forma de laitmotiv), impartite egal pentru fiecare secventa temporală. Unirea celor doua laturi ale timpului se face prin toposul neschimbat al poeziei, "casa amintirii cu-obloane si pridvor", expresie a perpetuarii acelorasi gesturi si acte umane in spatiul memoriei, poezia fiind, cum spunea G. Calinescu, "simbolizare a uniformitatii in devenire". Perspectiva poetica este ea insasi adaptata

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

schimbarilor de cadru, intre un plan al prezentului si rememorarea afectiva a aceleiasi povesti de dragoste in care numai protagonistii sunt altii. "Casa amintirii" este simbolul unui timp oprit, alunecand treptat in penumbra: "La casa amintirii cu-obloane si pridvor,/ Paienjeni zabrelira si poarta, si zavor.// Iar hornul nu mai trage alene din ciubuc/ De cand luptara-n codru si poteri, si haiduc.//in drumul lor spre zare imbatranira plopilor.". Spatiul poetic al trecutului se deschide brusc, cu o secventa narativa cu sensuri simbolice, plina de gratie si de efecte muzicale: "Aci sosi pe vremuri bunica-mi Calyopi.// Nerabdator bunicul pandise de la scara/ Berlina leganata prin lanuri de secara.// Pe-atunci nu erau trenuri ca azi, si din berlina/ Sari, subtire,-o fata in larga crinolina."

Poetul individualizeaza veacul ce trecuse, al nouasprezecelea, prin fapte de cultura caracteristice, prin lecturi din Lamartine, poezia "Le lac" ("Lacul"), si din Ion Heliade-Radulescu ("un tanar Eliad"), din "Sburatorul". Atmosfera erotica este tipic romantica, scenele de dragoste au loc "sub luna", campia este, prin efectul razelor argintii, "ca un lac", florile poeziei "Zburatorul" se conjuga cu fantasmele noptii, "cand deasupra casei ca umbre berze cad". Contra-punctic, atmosfera de basm este marcata de cadenta neiertatoare a timpului, simbolizat, ca in poezia lui Eminescu, de clopot, ca un semn al trecerii, al succesiunii momentelor vietii: "si cum sedeau... departe, un clopot a sunat./ De nunta sau de moarte, in turnul vechi din sat.". Ei traiesc, cum insusi poetul spune, iluzia unei "eternitati de-o clipa", contrazisa de timpul neiertator: "Dar ei, in clipa asta simteau c-o sa ramana.../ Demult e mort bunicul, bunica e batrana...".

Secventa a doua parcurge aceeasi ritualitate a momentelor si a gesturilor existentiale. Mai intai, ga in incipitul poeziei, reflectia asupra trecerii timpului, usor mirata, ca o descoperire cu efecte de surpriza, sub semnul eminescianei cugetari "alte masti, aceeasi piesa": "Ce straniu lucru: vremea! Deodata pe perete/ Te vezi aievea numai in stersese portrete.// Te recunosti in ele, dar nu si-n fata ta,/ Caci trupul tau te uita, dar tu nu-l poti uita...". Apoi se reia intregul ritual al sosirii iubitei, cu gesturi si momente diafane, cu implicarea directa a eului liric, intregul tablou luand aspectul unei subiectivitati mai pronuntate: "Ca ieri sosi bunica... si vii acuma tu:/ Pe urmele berlinei trasura ta statu.//Acelasi drum te-aduse prin lanul de secara./ Ca dansa tragi, in dreptul pridvorului, la scara.// Subtire, calci nisipul pe care ea sari./ Cu berzele intr-insul amurgul se opri...". E acelasi moment si totusi altul, cu o noua sensibilitate poetica, pe alta treapta a existentei: "si m-ai gasit, zambindu-mi, ca prea naiv eram/ Cand ti-am soptit poeme de bunul Francis Jammes.//Iar cand in noapte campul fu lac intins sub luna,/ si-am spus Â«Balada luniiÂ» de Horia Furtuna,// M-ai ascultat pe ganduri, cu ochi de ametist,/ si ti-am parut romantic si poate simbolist". Reveria romantica, perpetua stare a fiintei, indiferent de momentele si modelele literare ale vremii, este intrerupta iarasi de sunetul de clopot, ca un glas al eternului si al destinului, care incheie inca un ciclu existential: "si cum sedeam... departe, un clopot a sunat/ - Acelasi clopot poate -in turnul vechi din sat...// De nunta sau de moarte, in turnul vechi din sat".

Sonoritatea discreta a poeziei, data de ritmica studiata a versurilor si accentuata de sunetul de clopot, reiterat in punctele cheie ale desfasurarii textului, amplifica atmosfera de melancolie in care se inscrie intreaga poezie, creand un efect de continuitate temporala prin rotirea nesfarsita a generatiilor.